

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET
és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Deák Ferencz.

* A nemzet, mely nem feledkezett meg önmagáról, megemlékezik nagyjairól. A nagy nemzet nagyjaiban ünnepli magát. Magyarország az ünnepek egész sorát fogja szentelni „a haza bölcsé”-nek, oly hosszú feledés után, mint a ki véstteljes korban kincset elás és derült napokban megtalálja, már nem is tudja róla. Mert ne higyjük, hogy a ritka lángelméknek csupán alkotásaik közkinccs, mely mindnyájunkat gazdagít: nevük is az, emlékükből is gondolat van, megbecsülésük is egy nagy szent eszme, amely új és drága gyümölcsöket terem az élettelen hantokon.

Valódi nagy emberek attól különböznek közönséges embertársaiktól, hogy az életükben a halál nem elmulás, hanem csak egy természeti tünemény, melyet a közvetlen közelben levők látnak, tapasztalnak, de a távolabb lévők észre se vesznek és az a nagy egyéniség, mely lelküket évek óta elfoglalta, betöltötte, az ugynevezett halál után évek múlva is ugyanazon hatást gyakorolja rájuk, mint azelőtt.

A haza bölcsé sem halt meg, ha-

nem egy hazafias eszmévé finomult és hagyott ránk oly kincseket és fegyvereket, melyek segítségével ő a legnagyobb háborúból diadalra, a legmélyebb sötétségből világosságra vezérelt.

Még ifju volt és a hazaszeretetről már így beszélt: „A magyarnak honszeretét se a multak emlékezete, se a hiúság, se az önzés nem támogatják annyira, mint más nemzeteket. A hatalmas Rómának, a szabad Görögországnak szabad polgárai lelkesedést meríthettek hazájuk történeteiből, büszkéek valának nemzetük nagyságában és dicsőségében és érezték, hogy az ő hazájuk a legjobb, a legboldogabb. A francia és az angol szintén lelkesedve tekintenek vissza történetükre, szintén érzik, hogy Európában nincs haza, amely annyi biztonságot nyujtana, mint az övék. A lánglelkű olaszt feldult szabadsága romjai közt a klasszikai hajdankor tüze lelkesíti, az orosz legalább hazája óriási nagysága emeli.

De a magyarnak ezekből igen kevés jutott. Történeteink csak átok szülte vizsályokra, csak életért és megmaradásért vívott véres harcokra mutatnak.

Kevés azokban a polgári erények tiszta példája, kevés a fénypont, mely forró önérettel keblünket emelje.“

Jellemünk nem fényes és nem annyira boldogító, hogy e részben más nemzetekkel vetélkedhetnénk. Jövőnk Isten kezében van, de hogy igen fényes kilátásokat ígérne, azt elhinni csakugyan optimizmus kell.

Van azonban az embernek a szívében egy tiszta, forró érzés, mely mindama támogatások nélkül buzgón ragaszkodik a hazához s nem tartom jó embernek, nem tartom magyarnak, ki e szegény szenvedő hazát jobban nem szeretné, mint akármely fényes országát Európának.“

Igy érzett Deák már 1836-ban és harminc évvel utóbb azt mondta, a hazáért mindent meg kell tenni, de a haza érdekét semmi áron sem szabad kockáztatni.

Az ő politikai hitvallásának kezdete és vége az a honszeretet, amelynek dogmáját az ősi dicsőség költője Vörösmarty így jellemzi:

Tégy érte mindent: életedet
Ha kell csekélybe vedd:
De a hazát könnyelműen
Kockára ki ne tedd.

A BÁCSKA tárcája.

Szállj el . . .

Szállj el síró felhő.
Stüss ki napsugár.
Jőjj vissza derűddel
Forró ajkú nyár!

Úzd el komor ősznek
Borongós kődét.
Életnek, napfénynek
Hadd örüljek még.

Szűrke felhő könye,
Őszi szél zúgása,
Úgy tetszik: hivatgat
Csendes utazásra . . .

Molnárné Radich Iolán.

A német császár hajóskapitánya.

Szerkesztőségünk egyik tagjának érdekes találkozására volt a napokban az Elefánt vendéglőben. Városunkban tartózkodott ugyanis

Bankos Gyula, a dunagőzhajózási társaság jubiláns kapitánya, aki parancsnoka volt másodizben annak a hajónak, amely Vilmos német császár szolgálatára volt kirendelve a vadászatok tartamára. A különben igen óvatos hajóstiszt, nem is sejtve, hogy ujságíróval van dolga, érdekes intimitásokat mesélt el a császárról, melyeket az alábbiakban ír le munkatársunk:

— Kedden a „Sztipó“ jóbirű fehér asztala mellett, a véletlen egy igen érdekes uriemberrel hozott össze. Bankos Gyula hajóskapitány volt, aki pár nap előtt ünnepelte 41 éves szolgálati jubileumát. Hatalmas szál ember, aki a legkedvesebb társalgók egyike. Előkelő modoru, szellemes uriember, aki kérésemre, beszélné el a császár vadászatok egy-egy érdekesebb epizódját — készséggel mondotta el mindazt, amit személyesen tapasztalt és látott. Először is azon általános impressziókról szólt, melyeket reá a császár felséges személye tett. „Soha kedvesebb embert, mint II. Vilmos császár, nem ismertem a legmagasabb személyek között — mondotta — pedig többször résztültem azon szerencsében, hogy úgy uralkodóházunk tagjait,

valamint a külföldieket üdvözölhettem hajóm illusztris vendégeiként.

„Soha idegennek, akit előre nem figyelemzetnek, nem jutva eszébe, hogy az, akit fesztelenül társalogni, nevetni hall velünk közönséges emberekkel, hogy az a német birodalom hatalmas imperátora. Valóságos típusa a kedélyes németnek, aki szeretetreméltóságával lebilincsel minden embert, aki abban a kinttetésben résztülhet, hogy vele pár szót váltson.

Nekem már másodszor volt szerencsém őfelségének szolgálatára állani. Első izben, midőn pár év előtt itt vadászott, másodizben pedig a pár hét előtt lefolyt vadászatonál. Midőn Mohácsnál hajómra szállott kíséretével és mi őt másodkapitányommal hódolattal üdvözöltük, ő nyomban megismert és az ő ismert szeretetreméltóságával nyujtott kezét: Wier kennen uns schon — szolt mosolyogva s jobbával erősen megrázta kezemet. Karapancsáig tartó utazás alatt fesztelenül társalgott úgy velünk, de különösen Thaly forgalmi igazgatóval. Minden érdekelte, a legcsekélyebb dolog sem kerülte el figyelmét. Midőn a dunai szigetek közé értünk, tanujelét

Véghetetlen türelmét, kitartását bebizonyította akkor, midőn 1848-ban elment Bécsbe, elment Windisgrätzhez, elment az 1861. évi országgyűlésre feliratot javasolt, mérsékeltégét, igazságszeretetét, törvénytiszteletét bebizonyította, midőn megírta a „Husvétii cikk“-et, felment kétszer Bécsbe, mikor az országgyűlés küldte és akkor is felment mikor a király hívta. S midőn 1866-ban a poroszok Pozsony vármegyében uralkodtak és a jablunkai szorosokban magyar zászlók alatt harcosok mutatkoztak, Deák ép annyit követelt a magyar jog nevében, amennyi-nél kevesebbet Windischgrätznel sem alkudott volna meg. Ezek az ő nagyhatalmi tényei, ezek azok a fegyverek, melyeket ő örök védelemre hagyott ránk.

Ami Deákban öntudatosan élt, hivatásának érzete, az a nemzet lelkében lassanként elterjedt. Hisz az ötvenes évek vége felé és a 60-as évek elején Deák ugyszólván ura volt Magyarországnak. A magyarokat megnyerte igaz magyarsága, a gondolkozó embereket nagy tehetsége, a nemzetiségeket feltétlen igazságossága, de mindezek együtt sem adhatták volna meg neki ama rendkívüli befolyást, melyet honfitársai lelke és szíve felett gyakorolt, ha egyszersmind nem lett volna meg benne, a szív mélyéből gyökerező lelkesedés Magyarország és népei iránt, amely a hazafiságot minden magyar politikai hitvallásának legfőbb tételévé avatja fel.

Azért tetszett Deák minden követársának és még ellenfeleinek is, mert mint ő mondá Arany Jánosról s mind Arany János mondá róla: „egyszerű igaz magyar volt“. Valóban Deák a magyar faj s a magyar politikai nem-

zet megtestesült típusának eszményített alakja volt, nemcsak táblabírói, hanem egyszersmind népies zamattal.

Hazafi volt tetőtől talpig, de azok egyike, aki érezte is, amint maga mondta, hogy „inkább meg van benne hazája szeretete, mint hazája ellenségeinek gyűlölete“. Deák honszeretete, föltétlen bizalma, a törvény és jó ügy önálló hatalmában és végleges diadalában okozta, hogy némi szánalommal és elnézéssel viseltetett még azok iránt is, akiknek nemzeti és politikai törekvéseit Magyarországra nézve olykor károsnak tartotta a közvélemény.

Ha meggondoljuk, hogy mi volt a kiegyezés nagy művének és befolyásának eredménye, el kell ismernünk, hogy hazánk népe igazolva volt, midőn oly feltétlenül bizott Deák bölcsességében és hazafiságában. Utasításai szerint a nemzet legtüzesebb és szenvedélyes fiai is hallgatag türelemmel vártak és az ország óvatos, semleges polgárai is felbátorodtak az erőteljes jogi ellentállás elvállalására. Sok részben Deák befolyásának köszönhető, hogy a régi haza merev, kizáró szelleme a kellő időben alkalmazkodott az új kor modosuló feltételeihez.

Ama harminckét esztendő alatt, mely 1835 közt, mikor Deák először foglalt helyet a pozsonyi országgyűlésen és 1867 közt folyt le, mikor a törvényesen magyar királyvá koronázott király alatt első ízben gyűlt össze a fővárosban a képviselői parlament, felelős nemzeti miniszterium vezetése mellett, hazánk a belső változások és forrongás, a külső viharok és küzdelmek egy korszakán haladt keresztül, aminőbe kevés nemzetnek volt része. Nem túlzás ha mondjuk, hogy e kor-

szakban voltak válságos idők, amikor Deák tartotta kezében hazájának és ennél fogva a két birodalomnak sorsát.

A törvényesség nagy bajnoka valóban nem vágyhatott külömb jutalomra, minthogy megérhesse, hogy Magyarország önként elismerje törvényes királyának hatóságát és hogy Ausztria császára megfelelő nyílt őszinteséggel elismerje hazánk teljes jogát törvényes alkotmányához.

Nem volt pusztán udvariassági nyilatkozat, mikor nagy magyar alattvalójának halála alkalmával a király ki nyilatkozta, hogy „hűsége által a trón és az ország iránt, Deák megnyerte a királynak és honfitársainak bizalmát és szeretetét“.

Áldott emlékü Erzsébet királyné is nagy tisztelője volt. Sokat érintkezett vele. S mikor ravatalon feküdt az akadémia díszes csarnokában, mintha az égiek küldöttje lett volna, koszoruját a ravatalra helyezte és benső imát mondott lelki üdvéért.

A magyar nemzet szívében most kigyul az emlékezésnek szent lángja, amelynek fényében újra látjuk a nagyot, a dicsőt. A nemzet hazafias kegyelettel meghajol a haza bölcsé előtt. Örökké él, mert nem hal meg az, ki egy nemzet szívében folytatja halhatatlan életét.

A leánynevelés új iránya.

Zombor, 1903. október 15.

Tudjuk, hogy a mai életviszonyok a szegényebb szülők leánygyermekéit is arra kényszerítik, hogy önálló kereset után nézzenek. Látjuk magunk körül, hogy az állami hivatalokban, a közoktatásban, az iparban, a kereskedelemben a nők ugyszólván rohamosan tért foglalnak. Azt már kevesebben tudják s még kevesebben törődnek vele,

adta óriási emlékező tehetségének. Ott, ahol legutóbb cserkészett, azokon a helyeken mindenütt megjegyzéseket tett a nagy vadállományra. Itt lőttem egy 14 agancsost, ott egy őzbakot — mondotta s dicsérte fenséges házigazdájának, Frigyes főhercegnek mintaszerű gazdaságát.

„Rácok révénél kötött ki hajónk. A kikötő hid kitolása után matrózaink rögtön partra ugrottak, hogy sorfalat képezzenek a kiszállásnál. A parton már várt Nemegyei igazgató a felséges urra és Frigyes főhercegre az uradalmi tisztikar élén.

Amint a császár a kikötőhidra lépett, nyomban szemébe tűnt neki egyik matrózom, kinek a mellén kinttatása volt. Rögtön megszólította. A fiu persze nem tudott németül s így császár felém fordult s kérdé: Mit jelent a kinttatás? Én erre elmondtam, hogy a legény két tutajos tótot mentett meg a biztos haláltól s ezért lett dekorálva.

Mosolyogva fordult a császár a legényhez, majd a vállára ütött és magyarul mondotta:

— Szép, szép!

Utóbb a legény, aki holta napjáig büszke

lesz e kinttatásra, külön jutalomban is részesült.

E kedves epizód után a felség partra lépett, ahol Nemegyei nyomban dikciójába fogott. A rövid beszéd végeztével a császár kezét nyújtott Nemegyeinek majd ismét magyarul kérdezte:

— Szép lesz?

— Igen felség — felelt Nemegyei szintén magyarul.

— Minden lesz? — kérdé ujólag a császár.

— Lesz felség!

— Lesz?

És mosolyogva haladt tova Frigyes főherceg karján szállása felé.

Persze nem kell hinni, hogy a császár beszél magyarul — de hogy! Csak ezt a pár szót tudja és használja is uton utfélen, mert ez nagy örömet okoz neki.

A vadászatok alatt Vilmos császár többször ebédelt hajónkon. Ilyenkor a legfesztelebb társalgás folyt a legkülönbözőbb témákról. A menu mindenkor lucullusi volt, feltűnő volt azonban, hogy a császár soha — de soha pezsgőt nem ivott. Kedvence itala

csak a jó baranyai vörös bor volt. Ebből a borból, mely Frigyes főherceg különös büszkeségét képezi, sűrűn töltött a császár.

Amidőn pedig a vadászatról hazautazott, ajándékba kapott Frigyes főhercegtől 2 hektolitert, a melyet egy világért sem hagyott volna itt és utazásközben minduntalan kérdezősködött, hogy a bor jó helyen van e eltéve.

A „Sofie“ hajó pompásan volt berendezve. Maga a berendezés mintegy 10000 forintnyi kiadásba került a bellyei uradalomnak. Gyönyörű háló, dolgozó és toalett kabin volt a felség számára fentartva, külön kajütök pedig Izabella és Henrietta főhercegnők részére. A császár azonban nem aludt a hajón s csak nappal tartózkodott időnként rajta.

Izabella és Henrietta főhercegnők azonban éjjel is tartózkodtak hajómon.

Nagyon érdekes és nagyon jellemző volt a császár fesztelen viselkedésére az a jelenet, amely az ismeretes tánc alkalmával folyt le.

Én parancsot kaptam, hogy a császárra várakozzam egy negyed órát, midőn ő ki-

hogy az intelligens, képzett női proletáriátus is szaporodik. A vasut, a posta, a tanügyi hatóságok százával utasítják vissza a jelentkezőket s minden megüresedett állásra tömérdek pályázó akad.

Ennek a női proletáriátusnak sorsa kétségtelenül sok gondot okoz a magyar szociálpolitikusoknak s a helyzet csak rosszabbodni fog mindaddig, míg a fiatal leánygeneráció csak gyorsírást vagy szépírást tanul vagy a kereskedelmi tudományokban iparkodik némi felületes jártasságot szerezni.

Annál nagyobb örömmel kell üdvözlönlünk Darányi Ignác miniszternek azt a szerencsés iniciatíváját, amelylyel a magyar nők figyelmét a gazdasági pályákra igyekszik terelni. Különösen a méhészkedés és a kertészkedés két olyan terrénium, ahol a magyar nők nemcsak magukhoz illő nőies foglalkozást, hanem szép jövedelmet, biztos megélhetést találhatnak.

Az állami kertészeti tanintézetnek most bezárt nyári tanfolyamán az idén több tanítónő volt, ezeknek sorában a pozsonyi tanítónők képző intézet igazgatónője, Wollmann Emma is. Gödöllőn az idén Darányi Ignác földmívelési miniszter rendelkezése folytán a tanítónők részére is volt méhészeti és baromfi tenyésztő tanfolyam, a melyet huszonötön látogattak. Szabadkán is rendeztek a tanítónők számára gazdasági tanfolyamot, amelynek látogatói a Délvidék tanítónői sorából kerültek ki.

A miniszter ezidő szerint első sorban arra veti a súlyt, hogy működésben levő tanítónők szerezzenek gazdasági ismereteket s terjeszszék a vidék lakosságában. A nők által a méhészkedést is el lehetne terjeszteni, amely nálunk igen fontos nemzeti jövedelemforrássá lehetne.

Különösen nagy hivatásuk van azonban a nőknek az élelmezési iparokban, ahol a női formaérzék, a csin, a tisztaság szeretete, a kitarató, türelmes női munka nagyban hozzájárulnak azoknak az igényeknek a kielégítéséhez, a

melyekkel ezeknek a külföldi kivitelre dolgozó iparágaknak számolniuk kell.

Nagy hivatás vár a nőkre a kereszkedés terén is s a mezőgazdaságnak sok olyan ágát tudnánk még elősorolni, ahol a magyar nők produktív, jövedelmező munkát végezhetnek. Nincs kétségünk benne, hogyha kellő nyomatékot kap Darányi miniszter kezdeményezése, a kereset híján szűkölködő női proletáriátus csakhamar meg fog csökkenni. Ehhez azonban mindenekelőtt az kellek, hogy a leányok nevelését ebbe az irányba tereljék.

Rákóczy-ünnepély.

Városunk hazafias közönsége folyó hó 24. és 25. napjain ünnepli meg a dicső magyar szabadsághős nemzeti küzdelmének kétszázados érfordulóját. A rendező bizottság a következő lelkes, hazafias felhívást — mely az ünnepély sorrendjét is magába foglalja — adta ki:

Polgártársak!

Az egész magyar baza, a vadregényes Kárpátok és az aranykalászos Alföld népe és így Zombor szabad királyi város közönsége is hazafias mély tisztelettel hódol, dicsőíti és áldja nemzeti fejedelmünk, a magyar szabadság honfíerényekben tűnődőklő herószának, II. Rákóczy Ferencnek emlékét.

A honszeretet és a szabadságimádás szent érzései ihletik meg a honfiak és honleányok szívét, két század emléken lelkesülnek és körülragyogja őket régi dicsőségünk tündérfénye.

Ünnepeljük a legigazabb honszeretet, az önfeláldozó hazafiság illusztris apostolatát és lelkünk fölemelkedik majd a nemzeti eszme szárnyain abba a fenséges magasságba, ahová fölemelte őt a nemzet kegyelme, a história megszentelt emlékezete.

Honleányok! Honfiak!

Mindnyájan jöjjetek el a hazafias ünnepélyre, amelyen visszasugározni fog ránk a nagy időket bevilágító önfeláldozó szabadságszeretet.

Az ünnepély sorrendje:

Október hó 24. napján: Este 1/2 7 órakor gyűlkezés a városháza udvarán. 7 órakor

Amikor azután a főhercegnő eleget tett nevetve óhajának, odamutatott a legszebb sokac lánynak:

Die gefüllt mir . . . és odaintette magához. Azután a pironkodó szép lánynak sajátkezűleg nyujtotta át a gyöngyöket.

Volt erre nagy zsvivőzés s a császár mintegy 2 órai időzés után tért csak vissza a hajóra.

Minden sablonos jellemzést félretéve, őszintén mondhatom, hogy az a pár nap amit őfelsége körében tölteni szerencsém volt, életemnek legboldogabb emlékét képezi. Igazán csodálatos egy ember II. Vilmos, aki az inkognitójával nem csak hogy leveti világi állásának külsőségeit, hanem oly egyszerű emberré válik, mint akármelyik polgára nagy birodalmának. Csak egyben ismerni meg benne a nagy katonát, hogy még a vadászatok alatt sem teszi le az érdemrendjeleit. Egy-két érdemrend miadig van a mellén.

Végül még azt említette meg Bankos kapitány, hogy ő azt hiszi, hogy a császár, miután többször kifejezte azt, miszerint nagyon jólérezte magát, legközelebb ismét le látogat a karapáncsai területre.

szállt első ízben, hogy a szántovai sokac lányok táncában gyönyörködjön. A karapáncsai kastély előtt gyűltek össze a kiválogatott leányok s javában járták a kólót, mikor a császár, Frigyes főherceg és a kíséret körülükbe érkezett.

A császár amint megpillantotta a táncosokat és meghallotta a jó tamburás zenét, nyomban jó kedvre derült és belépett a táncolók által alakított körbe és vidáman intgetett a táncoló pároknak.

A biztatásra azok erős kedvvel járták a kólót, ami a császárnak roppantul tetszett. . . Rajta, rajta! hangoztatta mosolyogva magyarul, mely szavakat valószínűleg kíséretének egyik tagja sugta neki. Mikor azután a táncnak vége szakadt és a kör felbomlott, a szép sokac lányok bizony nem respektálták a császár személyét, hanem a legnagyobb bizalommal huzogatták meg karját és birták őt is táncolni.

Ez tetszett még csak a császárnak. Vigan odaintett Izabella főhercegnének, aki kezében egy nagy csomó gyöngygyel jelent meg és kérte őt, hogy adná neki a gyöngyfűzereket majd ő szétosztja.

lampionos körmenet indul a zombori fuvózenekar kísérete mellett. Utiránya következő: Kossuth Lajos-utca, Deák Ferenc-körut, Szechenyi-körut, Bajai-utca és vissza a városháza udvarára. A menet után a városháza tornyán toronyzene.

Október hó 25. napján: Délelőtt 10 órakor ünnepi szentmise a plébániatemplomban. A szentmise után jó időben a Szentháromságterén, kedvezőtlen idő esetén pedig a városháza dísztermében a következő ünnepély fog lefolyni:

Rákóczy nyitány. Kéler Bélától. Előadja a kaszinói dalárda zenekara. Előki megnyitó. Mondja: Vértesi Károly, elnök. Kurucdalok. Éneklia a kaszinói dalárda. Rákóczy-óda. Irta és szavalja: Trischler Károly. Ünnepi beszéd. Mondja: Rác Soma. Szózat. Éneklia az iparos dalárda.

Este 8 órakor a kaszinó termeiben díszvacsora lesz. A rendezőség a honleányokat is szívesen látja. Vacsora után tánc.

Hazafias tisztelettel felkérjük városunk m. t. közönségét, különösen a lampionos menet útjába eső bázulajdonosokat, hogy ugy az ünnepély előestéjén, valamint az ünnepély napján házaikat fellobogózni szíveskedjenek.

A rendező bizottság nevében: Vértesi Károly, elnök. Trischler Károly, titkár. Krump Vilmos, jegyző.

H i r e k.

Báró Vojnits István főrendiházi tagsága. A „Budapesti Közlöny“ közli, hogy a főrendiház a napokban megtartott ülésében báró Vojnits István örökös jogu főrendiházi tagnak országgyűlési képviselővé történt megválasztása folytán a neve mellé e jelzót „képviselő“ az igazoló bizottság javaslata folytán a főrendek jegyzékébe bejegyezte.

Kinevezés. A szegedi ítélőtábla elnöke Ginorszky József joghallgatót a vezetése alatt álló kir. tábla kertületébe joggyakornokká nevezte ki.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Gajdits Miklós újvidéki kir. törvényszéki joggyakornokot a nagybecskereki törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

Jubileum. Szeged Fülöp szabadkai posta és távirafőnök kedden ünnepelte szolgálatának 25 éves jubileumát. A népszerű postafőnököt, aki pár év előtt városunkban is szolgált, nagy ovációkban részesítették.

Változás a szegedi csendőrkertületben. Petráš Kammerer Gyula őrnagyot, a szegedi II. számú csendőrkertület II. od. törzstisztjét a brassói VII. számú csendőrkertülethez parancsnok helyettesé váló kinevezése mellett áthelyezték. Helyébe Szócs Mihály őrnagyot, a brassói VII. számú csendőrkertület parancsnok helyettesét osztották be a szegedi II. csendőrkertülethez. A kertületben áthelyezték még Szederkényi Elek hadapród-tiszthelyettes az I. kertülettől a II. kertülethez. Ugyancsak a kertületben megbizattak Máriakaly Imre hadapród-tiszthelyettes az oroszái, Nemessányi Lajos hadapród-tiszthelyettes a verseci szakasparancsnokság ideiglenes vezetésével.

Özv. Damjanich Jánosné köszönete. Az óbecsei magyar népkör október 6-iki hazafias ünnepélyén Mészáros Pál kaplán indítványára özv. Damjanich Jánosné táviratilag üdvözölte. Mire a dicső emlékü vértanu özvegye a következő sorokban mondott köszönetet: Tisztelt Lelekes Honfiak! Az emléknapi mindenkor izgalmas — lélekrázó. A nemzet hő fiainak lelkesültsége kegyeltes a gyászos multra, mint testvéri kezzorítás enyhíti fájdalomat. A megemlékezésért szívem egész melegével mondom köszönetet a tisztelt Magyar Népkör tagjainak. Fogadják honleányi szíves üdvözlömetem. Isten veletnk! Budapest, 1903. október 8. Damjanich János özvegye.

Városi diszközgyűlés. Városunk törvényhatósága folyó hó 17-én, szombaton ünnepli meg a „baza bölcsének“, Deák Ferencnek 100 éves születése évfordulóját. A diszközgyűlés délelőtt 10 órakor a r. kath. plébániatemplomban tartandó ünnepi szentmise után veszi kezdetét, ami körülbelül 11 órakor lesz. A diszközgyűlés ünnepi szónoka dr. Balogh Ernő.

A szerb kongresszusi választmány határozatai. Karlócáról jött híradás szerint az eparchiális gyűlések ügyében a kongresszusi választmány kihirdette a szerb egyházi kongresszusnak ófelségétől helybenhagyott határozatát. A választmány egyben elhatározta, hogy a kormánytól újra lépéseket fog tenni, hogy a nemzeti alapok végszámadásainak megvizsgálását ne Budapesten, hanem Karlócán végezzék el. Az 1902-iki alapok elszámolásának megvizsgálásával megbízott választmány egyik tagjának, dr. Radivojevicnak indítványára elhatározták, hogy tekintettel bizonyos hiányokra, a könyvvívőseget nyilatkozatra szólják föl és hogy a helyükön nem talált értékpapirokat illetőleg fegyelmi vizsgálatot indítanak. Az újvidéki szerb főgimnázium gondnoksága és kegyurasága ellen a gimnáziumi alapok fradulózus kezelése miatt elrendelték a büntető följelentést. Hivatalosan megállapították, hogy az összes szerb kolostorok közül, melyeket a multban a nemzeti alapokból vett kölcsönökkel láttak el, az 1902. év folyamán egy fillér kamatot sem szállítottak be. A Szerbszki Szyontól megvonták a karlócai metropólia hivatalos lapjának jellegét és utasították az alapok ügyességét, hogy pörös uton lépjen föl e cím törlése miatt a tulajdonos, Brankovits patriárka ellen.

Eljegyzés. Tornai és tornapinkóci Vikár Elemér zombori pénzügyigazgatósági tisztviselő eljegyezte Náray Jolánta kisasszonyt Zomborban.

Városi virilisták névjegyzéke. A jövő évi legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének összeállítása, illetőleg kiigazítása végett nyilvános ülését 1903. évi október hó 24-én d. u. 3 órától 5 óráig a városháza tanácstermében fogja tartani. Erről mindazok, akik az 1886. évi XXI. t. c. 26. §-a értelmében összes állami adójuk kétszeres számítását kívánják igénybe venni, azon hozzáadással értesítettnek, hogy a fenti napon személyesen, vagy írásban jelentkezzenek és jogosultságukat igazolják, mert különben az idézett törvény 27. §-a értelmében az adó kétszeres beszámításának kedvezményétől esznek. Egyben felhívják azokat is, akik más törvényhatósági bizottságnak tagjai, hogy az ülés tartama alatt nyilatkozzanak, vajjon ebbeli jogukat Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottságában kívánják-e gyakorolni.

Zenta város határozata. Zenta város közönsége a napokban tartott közgyűlésében Lovász Andor városi főügyész indítványára kimondotta, hogy az ex lex ideje alatt még önkéntes adófizetéseket se fogad el és az adók elfogadásától adóhivatalát eltiltja és az ujoncozáshoz se nyújt segélyt.

Műkedvelők előadása Bajmokon. A bajmoki íz. elemi népiskola növendékei közreműködők fellépésével 1903. évi október hó 18-án az izraelita templom javára Kulits Mátyás vendéglőjében táncmulatsággal és világpostával egybekötött műkedvelői előadást tartanak. Az előadás kezdete esti fél 8 órakor. Beléptidij személyenként 1 korona.

Új tűzoltó-egyesület. Szenttamás község önkéntes tűzoltó-testülete, az oly üdvös intézmény végre valahára megalakult. Folyó hó 12-én tartott közgyűlésen a testület elnökévé közlekedéssel Ivanits Izidor községi jegyző lett megválasztva. A testület parancsnoka: Baitz Ferenc közs. állatorvos; alparancsnok: Hirmann Máté közs. s. jegyző és a testület titkára: Aradszky Euthym közs. s. jegyző, ki egyszermind ezen intézmény megindítója. Sok szerencsét s kitartást kívánunk ezen nemes intézmény üdvös működéséhez. Lebegjen szemük előtt azon latin közmondás, hogy: „Concordia, res parvae crescunt, discordia maximile dilabuntur.“

A temerini takarékpénztár. Vármegyénk ezen új pénzüzetete megalakult 500 drb részvény jegyzésével, mely részletekben be lett fizetve. A takarékpénztár — mely az újvidéki takarékpénztár fiókiintézete — elnökké Mihálovits Endre Temerin derék plébánosát választotta meg. Az alapítók által kinevezett 12 igazgatósági tag melle a felügyelő bizottságba be lettek választva: Csejpi József, Mező Ferenc és Reiner Gyula. A takarékpénztár azonnal megkezdte működését, mely Bácska délvidékének magyarságát van hivatva szolgálai és annak pénzügyi megerősödését előmozdítani.

Eljegyzés. Szárics János szabadkai városi tisztviselő, Magyarország kerékpáros bajnoka, eljegyezte Schenk Irénkét, Szabados János szabadkai ügyvéd leányát.

Közérdekű döntések. Aki borait vizben feloldott cukorral édesíti, mesterséges bor készítésében válik bűnössé. — Aki az utcavonal megállapításáért magánjogait sértve találja, a bíróságnál kereshet jogorvoslatot. — Aki más udvarában bántalmazás céljából követ dob, veszélyes fenyegetés miatt vouandó felelőségre. — Utrendőri kihágási ügyekben egy tanu vallomása a panaszolt elmarasztalására alapul nem szolgálhat. — Duzzasztógát gerendájának eltávolítása, a magassági jelnek leszakítása miatt folyamatba tett kihágási ügyben a közigazgatási hatóság jár el. — A közforgalomban levő utakon foglalatás esetében az előbbi állapot helyreállítása a közigazgatási hatóság jogkörébe tartozik.

Új zsidó templom Bajmokon. Régi mulasztást pótolta és egy rég óhajtott kérdést oldott meg azzal a bajmoki zsidó hitközség, hogy megszavazta egy új templom építését. A megalakult bizottság elhatározta, hogy 20,000 koronát áldoz e célra, minek legnagyobb része közadakozásból már össze is gyűlt, az építést már tavaszra meg is kezdik. A tervet elkészítették és így a bizottság lelkiismeretes és szorgos működése gyors és szép eredményt fog elérni.

Szabadkai csendélet. Vármegyénk híres városát minduntalan hirhették teszi egy-egy ott megtörtént politikai esemény. A városi és képviselőválasztások alkalmával különösen grasszál ott a csunya agitáció. A mult évben is nagy feltűnést keltett, mikor a városi képviselőtestület választásakor Bogisics József előkelő szabadkai polgár a „Bácskai Ellenőr“ című lap nyilttérében nekiment tulajdon bányájának Bogisics Felixnek s többek között következőket hozván nyilvánosságra: „Bogisics Félix akar képviselőtestületi tag lenni... az nem lehet, olyan ember, ki édesapját nyakazta és fojtogatta, az a fegyházba való és nem a képviselőtestületbe.“ — Bogisics Félix erre sajtó útján elkövetett rágalmozás miatt perelte be öcsesét, akit a törvényszék vád alá is helyezett. A főtárgyaláson a magánpanaszos kijelentette, hogy ha öcsese őt megkerleli s tőle bocsánatot kér, úgy visszavonja panaszát. — „Soha!“ kiáltotta oda Bogisics József. — A törvényszék, miután a megengedett bizonyítás sem sikerült, két hónapi fogházra ítélte a vádlottat. A szegedi kir. tábla 14 napra szállította le a büntetést, amelyhez a kir. kuria I. büntető tanácsa is hozzájárult.

Bélyegtelen levelek. A kereskedelemügyi miniszter a bérmentesítés nélkül, vagy elégtelen bérmentesítéssel postára adott levélpostai küldemények portóösszegeinek lerovására kiadott portójegyek tárgyában a következő rendeletet bocsátotta ki: A rendszeres értékezelés érdekében és hogy a közönség a levélpostai küldemények után a kézbesítés alkalmával fizetendő postadíjak (portóösszegek) iránt mindenkor kellőleg tájékozva legyen, a királyi posta- és táviradivatalok a bérmentesítés nélkül, vagy elégtelen bérmentesítéssel postára adott levélpostai küldemények (levelek, levelező-lapok, nyomtatványok, keresztközötti küldemények, árjegyzékek és üzleti papírok) után beszedendő portóösszegeket, folyó évi november 1-étől kezdve portójegyekben rójják le, illetve a portó összegének megfelelő értékű portóje-

gyeket ragaszszanak fel magára a bérmentesítetlen, vagy elégtelenül bérmentesített levélpostai küldeményre. E célra 1, 2, 5, 6, 10, 12, 20, 50 fillér és 1 korona értékű portójegyek bocsátottak ki. Ezek a portójegyek tipográfiai nyomásban diszjeggyel ellátott vékony fehér papíron és enyvezett hátsó részszel, fűzőld színű képnyomással és fekete színű értékszámokkal 26 milliméter széles és 22 milliméter magas csipkézett szelt alakban vannak kiállítva. A vízjegyjaja a papirosiveken egymásba fonódó köröket ábrázol, azok közepén a magyar korona képével. A portójegyeket postai küldemények bérmentesítésére felhasználni nem lehet és azok kizárólag a postai belkezelésben, a beszedett levélportóösszegek lerovására és elszámolására szolgálhatnak. Ezeket tehát a közönség részére elárusítani, vagy a közönségtől fizetésképpen postai díjak lerovására vagy beszerelésére elfogadni a postahivataloknak szigorúan tilos. Folyó évi november hó 1-étől kezdve a közönség csakis azon portóösszegek beszedésére tekintse a postahivatalokat és kézbesítő levélhordókat feljegysítettaknak, a melyek bérmentesítetlen, vagy elégtelenül bérmentesített fentemlített levélpostai küldeményekre felragasztott megfelelő portójeggyel vannak kiróva; az ilyen jegyek nélkül követelt portó megfizetését pedig tagadja meg és a levél boritekát (a küldemény burkolatát, keresztzalagját) küldje be bérmentesítetlen levélben bármely posta- és MAV. irodaigazgatóságnak.

Zsebelés. Adáról írják: Egy szegény bányai paprikás ember kiabált végig a városban, hogy „paprikát vegyenek“. Vettek is tőle sokan s így behívták Farkas (vörös) Mártha korezmájába is s paprikát mértek vele. Mig mérte a paprikát, addig Koos Erzsébet többször büntetett leány hátul a zsebéből kivette a bukszáját s a benne levő 32 koronát testvériesen megosztotta Farkas Mártával. A szegény paprikás ember mikor észrevette a buksza hiányát könyörgött, majd erősebben követelte vissza pénzét s mig végre azt nyerte, hogy kidobták a korezmából. Ekkor a rendőrség segítségét kérte, ezek elővezették a zsebelő Koos Erzsébet, ki nagy nehezen be is vallotta a lopást és a szétosztást. Azonban már csak 22 koronát bírtak a rendőrök megkeríteni a többinek mars volt a hátára írva. A feljelentést megtették a zsebelő és az orgazda ellen a felsőbb hatóságnál. A paprikás ember sem fog egyhamar, bármennyire hívják is Farkas (vörös) Mártha korezmájában paprikát árulni, elég volt neki egyszer is.

A ravasz kutató. Egy kutató az adai szállásokon bizonyos összeg fejében elvállalt egy kutatási munkát. Ásott is már vagy 15 lábnyi mélységig, de mikor másnap reggel a munkához jön, látja, hogy a fal beszakadt s a kut tele van omladékkal. Ovatosan körülnéz és látja, hogy senki sincs közel, erre kabátját és kalapját oda aggatja a falra és elrejtőzött a szalmakazlak közé. A gazda észreveszi a kutbeomlást, a szomszédokat összehívja s abban a hitben, hogy a kutató a kutban van, rögtön hozzáfogtak, hogy kiássák. Pár órai kemény munka után kitakarították az omladékot és a kut fenekén keresték a kutatót, aki erre elősompolygott a szalmakazlak közül és szépen megköszönte a gazdának és a szomszédoknak, hogy ezt a munkát elvégezték helyette.

Após és vő. Dantováról írják: Simonyi József dantovai fiatal gazda ugyanahoz a menyecskéhez járt elszórakozni, akihez a feleségének az édesapja Heteyi József. Simonyi már többször zördült össze emiatt az ipával. A napokban Simonyi latta, hogy apósa Heteyi bemegy az asszonyhoz, erre hazafutott a vő, magához vette forgó pisztolyát és kiállott a lesre. Nemsokára jött is Heteyi. Amikor az após a kiskapun ki akart lépni az utcára, eldördült a vő kezében a fegyver és Heteyi szíven találva holtan rogyott össze. A fegyverdörrenésre összefutott az utca népe és Heteyit holtra sebezve hazavitték. Simonyi, kezében a füstölgő fegyverrel futott a rendőrséghez, hogy magát feijelentse.

A Rákóczy-ünnepély alkalmával rendezendő társas vacsora díja 2 kor. 40 fil. Előjegyezhetni a bizottsági tagoknál és a polgári kaszinó vendéglősnél.

Értesítés. A gőzgépezők és kazánfűtők képesítő vizsgái Szegeden november hó 8-án d. e. 9 órakor fognak megtartatni. A vizsgálati kérvények kellően felszerelve a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez (Szilágyi utca 1. szám) küldendők.

Színház — Irodalom.

Kapunyítás a színházban. Holnap este nyílik meg ismét a városi színház, hogy befogadja a szórakozni vágyó közönséget. Félévi szünetelés után jóleső érzéssel siet majd rendes színházlátogató közönségünk a kivilágított nézőtérre, hogy tanuja legyen az új társulat bemutatkozásának, melytől a szállongó hírek alapján nagyon sok szépet és jót vár. Nagy várakozással tekintünk ugy a holnapi nap, valamint a társulat egész működése elé. Várakozással pedig azért, mert a pár év óta tartó színpadi pangás és különösen a tavalyi évad után, méltán elvárhatjuk, hogy végre valahára magas színvonalon álló előadásokban legyen részünk. A bemutatkozó társulatról eddig sok dicséret hallottunk, mindazonáltal csak akkor fogunk azoknak hitelt adni, ha látni és tapasztalni fogjuk, hogy azt nálunk ki is érdemli. Közönségünk tavaly elfordult a színpadtól, hogy ne kelljen a drága pénzen remélt élvezet helyett — boszankodnia. A tavalyi szezon a nembánomság, a nemtörődés elriasztó képét tárta elénk s eredménye a társulat erkölcsi bukása volt. Pedig a tavalyit is jó hír előzte meg. A tavalyit sajna megismertük — az ideit még nem. Ezért tehát teljesen semlegesen oly figyelmeztetéseket akarunk tenni a legnagyobb jóakarattal, melyek ha talán e társulattal szemben feleslegesek is lesznek, mindazonáltal tájékozásul nagyon hasznosak.

A tavalyi szezon főhibái voltak: az igazgató nemtörődőmsége, a daraboknak egy próba utáni előadása, nem volt rendszeresség a darabok egymásutájában s gyakran megtörtént, hogy egy héten át csakis operette ment, még pedig olyk kétszer-háromszor megismételve. Népszínmű csak vasárnapi jutott. Klasszikus darab alig volt kettő, a nagy britt költő darabjaiból évek óta egyet sem láttunk. Ezek helyett frivol darabokkal akart a direktor kassza darabokat csinálni, hogy azonban ebben csalódott, azt bizonyítja az „Órnagy úr“ tökéletes bukása. A vasárnap délutáni előadások kritikán alóliak voltak, úgy hogy a színbázis lesüllyesztették a Hököm brettliájának nivójára. És még számtalan kisebb-nagyobb ilyfajta fogyatkozás tette lehetetenné előttünk örökre a volt társulatot. Látható ezekből, hogy közönségünknek ki utott a szekaturából eléggé és senki sem veheti rossz néven, hogy az ideu az említetteknek se hírét, se hamvát nem akarjuk látni.

Az igazgatótól ambiciót, körültekintést, szigorú felügyeletet és a közönség iránt előzékenységet várunk és reméljük is, hogy ezekben nem lesz hiány.

A darabokból csakis az elsőrendű ujakal akarunk megismerkedni, illetőleg az elsőrendű régieket akarjuk viszontlátni.

Kifogásolnánk rögtön azt, ha kétes értékű művek lennének előadva és tiltakoznánk ugy a frivol darabok előadása, valamint bármely silány darab gyakori megismétlése ellen. Viszont nem helytelenítendő, ha kiváló darabok egyszer-kétszer bizonyos időközökben ismételtelen előadatnának.

Elvárjuk az igazgatótól, hogy a legkiválóbb műfajt, a drámát nem fogja elbanyagolni, illetve annak rovására az operettet előtérbe helyezni. Az előbbiből többet kérünk mint a másodiktól, mert közönségünk már valósággal elszokott a drámai művektől. Nem akarjuk továbbá mellőzve látni a népszínművet sem. Amit pedig nagyon lelkére kötünk az igazgatónak, az a fővárosi művészek vendégszereplése. Abból már elég volt, hogy az eddigiek szép szóval bolondították a közönséget a vendégszereplésekkel s ha már nem

tudtak kibujni alóla, elfogtak egy tized-rangu csillagot és azt hozták le hozzánk.

E város közönsége is elvárhatja, hogy pártolása fejében elsőrendű művészek is felépjenek színpadán. És hangsúlyozzuk: ha nem is nagyon gyakran, de legelső rendű, általában kitüntetett művészeket akarunk látni, egyszer-kétszer vendégszerepleni nálunk. A délutáni előadásokat ugyanazoknak akarjuk látni, mint az estieket. A tagokra nézve pedig elvárjuk, hogy változtatva lesznek és soha protekciós szereplésekkel nem lesznek egyesek előtérbe tolva.

Ennyit egyelőre az új igazgató szíves figyelmébe.

A tagoktól elvárjuk, hogy teljes odaadással, szorgalommal fognak eleget tenni kötelességüknek. Gonddal áttanulmányozott alakításokat fogunk csak méltányolni és mindenkor kifogásolni fogjuk azt, ha mint a multakban a nőknél, a testi bájakra alapították a hatás, a játék rovására.

Itt megjegyezzük, hogy közönségünk a frivolitást nem tartja csemegének és nagyon csalódna az, aki erre alapítaná sikereit. E tekintetben szíves figyelmébe ajánljuk a tagoknak azt a nálunk fenálló körülményt is, hogy városunk közönsége figyelemmel kíséri a külföldet is s ha itt a legcsekélyebb kifogásolni valót találja, elmarad a színházról.

Mindezeket találtuk időszerűnek nagy általánosságban felemlíteni. Megvagyunk győződve, hogy jóakaratu figyelmeztetésünk méltányolásra fog találni és soha okunk nem lesz kifogásokat emelni. Mi, mint a multakban, ugy a jelenben is pártatlanul fogjuk figyelemmel kísérni a társulat működését és soha sem fogjuk elmulasztani az igazi érdemet kiemelni. Viszont tiltakozó szavunkat sem fogjuk elnémitani, ha arra szükség leend.

Most pedig, midőn a jövevényeket szívesen üdvözöljük, hisszük és reméljük, hogy az a sok dicséret, a mely jöttüket megelőzte, nálunk csak szaporodni és öregbedni fog.

Megnyitó előadás és műsor. Szombat — bérlétszünetben — Herczeg F. „Ocskay brigadéros“ ával köszönt be Balla Kálmán színtársulata, a címszerepben Balla Kálmánnal. — Vasárnap d. u. gyermek- és népelőadás „A méltóságos csizmadia“ énekes bohózat, — este újdonság, bérlétszünetben, itt először „A bajusz“, Verő Györgynek, a „Szultán“, „Virágcsata“ zseniális szerzőjének a budapesti Magyar színházban nagy és osztatlan sikert aratott eredeti dalos játéka kertül színtre Lévy Margit, Balla K., Szénássy Gy., Peterdy Sándor és Tihanyi Miklóssal a hatásos szerepekben. — Hétfőn — bérlét kezdete — ifj. Dumas rendkívüli szellemes és ötletes vígjátéka a „Nők barátja“ lesz a műsoron Tarján Irma, Gerőfy I., Bodroghy Lina, Peterdy Etus, Balla K., Peterdy Sándor, Szénássy Gy., Tihanyi Vilmos és Tihanyi Miklóssal a főszerepekben. — Kedden „Fifin“ nagy operette — újdonság.

Új pályadíj nyertes férfikarok. Az Apollo c. férfikar-gyűjtemény 69. száma a következő férfikarokat közli vezérkönyvben és négy szövegben. 338. kar: Bortal, Hoppe Rezsőtől. (Az Apollo szerkesztősége által kiírt pályázaton első díjat nyert.) 339. Hunyadi László, Lányi Ernőtől. (Az 1903. évi orsz. magy. dalártnépeély alkalmából a „Temesvári Zenekedvelők“ pályázatán első díjjal kitüntetett pályamű).

A Laokoon.

Mikor a Laokoon megjelent, az „aesztetika“ a legfrissebb tudományok köze tartozott s csaknem egyenlő értelmű volt Baumgarten nevével, mert Winckelmann inkább leírását adta az ó-kori emlékeknek, mint a művészetek aesztetikáját.

A Laokoon trilógiának készült, de csonkán maradt vissza. Azaz hogy ami ránk maradt, az egységes mű a maga egészében és csupán a költő intencióját tekintve csonka. Kétségtelenül sokat veszített ezzel a tudomány, de azért a Laokoon mindenha tisztelt diplomoma marad a német géniusznak.

Megható az a nagy szerelem, melylyel a költő az ó-kor klasszikus művészetén estüngött. Kétségtelenül hatással volt erre az akkori világnézet is, mely a klasszikus kor ragyogó ruhájába burkolózott s a fölfelé törekvő írónak figyelmét első sorban az ó-hellén művészet aranykorának csodálására buzdította.

Mi vitte Lessinget a Laokoon megírására? — nem tudjuk, de talán nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy keletkezésénél részben kis költői hiúság, részben kis igazságérzés és részben kis vitázó szellem hatottak közre. A műbírálat az ő idejében semmivel sem állott magasabban a tökéletes fogalomzavaránál. Hol a költő szenvedett hátrányt a festővel szemben, hol megfordítva. A gyökeres hiba abban volt, hogy összekeverték a költészet és a többi művészetek hatáskörét és eszközeit. Ezt a sokszor eltévesztett hatáskört és ezeket a többször összetévesztett eszközöket a művészetek és a költészet között, próbálta Lessing a Laokoonban pontosan elkülöníteni egymástól. Ez a törekvés költőnkől a fenforgó mű gerince.

Lessing első sorban költő és így könnyen érthető, hogy nála mindig és mindentűt a költészet az első. Sorai között eléggé kiolvashatjuk azt, hogy szerinte az ó-kor költői szédítő magasságban állottak a festők és a szobrászok felett. Hogy a költők utánzózták volna a képzőművészeket? — az szerinte nevetséges újkció s képes fejezeteket fordítani arra, hogy még a gyanuját is eloszlassa annak, mintha a Laokoon szobrászait utánzózták volna a költők és az egykori írók leírásaikban. Sőt annyira megy ebben a féltékenységében, hogy Spence „Polymetis“-ét valósággal kigunyolja, mert az sokszor a műemlékek kapcsán keres magyarázatot a klasszikus írókhoz.

Homerosz Iliásza és az ismeretlen szobrászok Laokoonjának tömjénezése Lessing fenforgó műve. Jut ebben babér Apollónak, Kalliopének, Eratónak s az összes Muzáknak, de első sorban Homerosznak. Éppen ezért joggal adhatta volna művének ezt a címet is: „Homerosz apothozisa“, vagy „Az Iliasz apothozisa“.

Tolsztoj sem tagadja meg a gyönyörködtetést, mint a művészetek célját. De mennyivel szebb ez a cél az ő felfogásában, mint Lessingében, aki szerint ez az egyetlen cél?! A tanítás, az okulás, a vallásos öntudat szélesbbitése Lessingnél elfelejtett célok s innen van az, hogy a Laokoon közelről tekintve közel áll a pogány gondolkozáshoz. Mert a hol csupán a gyönyörködtetés a cél, ott például a fenséges Krisztus tragiédiák művészi ábrázolása elesik. Így juthatott aztán költőnk ama híres, de téves tételéhez, hogy csupán a szép képezheti a művészetek tárgyát. A rút nem.

Persze ez a hitelvesztett felfogás könnyen megmagyarázható, ha meggondoljuk, hogy Lessing csupán az ó-hellén művészetet foglalkozott. Ha előbb megfordult volna Itáliában és ott tanulmányozta volna Liernardo és Michael Angelo műveit, bizonyára másként fogalmazta volna meg vonatkozó tételét.

Még Göthe is annyira elfogult volt, mint költőnk. Pedig ötven évvel később élt nála. Védelmére hozzuk fel ezt Lessingnek. Mikor Göthe Assisiiben utazott, gunyos pillantással mérte végig assisi szt. Ferenc remekben épült templomát, míg egy omladék klasszikus romtól alig tudott bucsut venni.

„A legjelesebb mű állott szemem előtt“ — mondja Minerva templomára, míg assisi szent Ferenc dómját „szánalmatos“-nak nevezi.

Van Lessing Laokoonjának több más tévedése is. Szerinte például sem az arckép, sem a tájfestészet nem művészet, nem pedig azért, mert ezek csupán utánóznak, az utánzás pedig nem művészet. Ennek a tévedésnek cáfolása ma már felesleges. Korunk művésze az utolsó kételkedőket is felvilágosította. Szegantini, csak oly nagy művész, mint Van Dyk. S Lenbach semmivel sem áll alacsonyabb fokozaton, mint Rodin. Lessing érthetetlen elzárkozása a tájképfestészetrel szemben abban találja megfajtását, hogy az ő klasszikus művészek nem kultiválták a tájfestést.

Kétségtelen azonban, hogy van a Laokoonnak egy örökéletű tétel-csoportja, mely így szól: „Azon tárgyakat, melyek vagy melyeknek részei egymasmellettiségben vannak: testeknek szoktuk mondani. E szerint a testek tulajdonságaikkal voltaképen tárgyai a festészetnek.“ (XVI. f.)

Aztán:

„Azon tárgyakat, melyek vagy melyeknek részei egymásutánban következnek: cselekményeknek szoktuk mondani. Következésképen a költészetnek tulajdonképeni tárgyai a cselekmények.“ (XVI. f.)

Továbbá:

„... a festészet cselekmények utánzására is képesítve van, de csak vonatkozással, csak rámutatva: testek által.“ (XVI. f.)

„... más részről a cselekmények magokban meg nem állhatnak, hanem bizonyos meglevőkkel kell egyesülniök. Amennyiben e meglevő valamik testek vagy testekül tekintetők, annyiban a költészet testek leírásával is foglalkozhatik. De szintén csak vonatkozással cselekmények által.“ (XVI. f.)

És végre: a festőé a tér, a költőé az idő és mindkettő főfeladata a jellemzetesség. Az elsőnél ez a jellemfestésből áll, a másodiknál csak azon mozzanat jellemzetes, mely minden nézőt, még azt is, aki előtt a tárgy teljesen ismeretlen, tisztába hoz az iránt: ami történik, ami történt és ami történni fog. Ezt ugyan nem Lessing mondja, így ezen szavakkal. De költőnk is körülbelül ezt célozza azzal, mikor úgy szól, hogy a legcélszerűbb foku indulat nem alkalmas a feloldozásra, mert ezen túl már semmi sincs a végtelent matatni a szemnek annyi, mint a képzelet szárnyait megkötni.“

Ezek a Laokoon legfontosabb tételei. Érdekesek, bár nem minden célzatosság nélküliek azok a sorok is, melyekben a költő a költészet határtalan gazdagságáról szól. E szerint a költőt nem akadályozza semmi, övé minden: a látható és a láthatatlan; az isten és az ember; a természetes és a csodás; a pozitívum, sőt az abstractum is. És ami a legfőbb a szép és a rút is egyaránt. Tökéletes szabadság jellemzi a költészetet, míg a képzőművészetet csupán a részletes.

Jupiter, Agamemnon, Apolló, Ajax stb. a költőnél felsőbbáegőket nem veszítik el, míg a festő vásznán mind egyenlők a közönséges emberekkel. Ez igaz. S igaz az is, hogy az u. n. „homeri-kód“ a festészetnél visszatetsző és nem művészi. De ha a költészet eszközei annyira tökéletesek és annyira magasabb rangúak a festészeténél, akkor hogy jut Lessing ahhoz a kontradikcióhoz, mit úgy látszik nem vett észre és a mit a testi szépség mikénti ábrázolásáról ír?

Helenát hozza fel példának. E szerint Homerosz Helena külső leírásától tartózkodott, mert a költő saját bevallása szerint a szépségek egymásutáni felorolása korántsem kelthette volna azt a hatást, mint egy festmény. Tehát itt a költő szegényebb, bár Lessing okoskodása kissé gyenge, mert nem tudjuk, miért kelljen a költőnek a testi szépség leírásától tartózkodnia? Hiszen ott vannak pl. a hasonlatok, a jelzők és a képek, mik ha találók és festőiek, korántsem rontják le a mű értékét. S e tekintetben éppen elég arra a költőre utalnunk, akit Lessing idéz. (Ariostot éneke Alcinaról. Laokoon XX. f.)

Persze Lessinget ebbe a tévedésébe az Iliász sodorta. Mert tény, hogy Homerosz Helena külső lefestését nem adta. De vajjon az „Iliász“ és a „Homerosz“ nevek jelentik-e az egész költészetet. Aztán látta e valaha Homerosz Helenát? Vagy ha monda is az egész trójai háború, ki tudja úgy maradt-e fenn az Iliász, miként azt Homerosz megírta s nem változtattak-e rajta a homeridák?

Ne részletezze, ne fesse le a költő a testi szépséget, még csak meg se próbálja (!), hanem hatásában jellemezze.

Mikor Helenát megpillantják a trójai aggok, így szólnak:

„Éppen nem bosszúság, hogy a trójai és az ar[gos]i nemzet
Ily hölgyért oly hosszú nyomort szenvedni nem
[átall]...“

„Nyujthat-e bármily szépségről élénkebb képzetet, mint midőn rideg aggok méltónak vallják, hogy érte háborút viseljenek“ — mondja a költő.

E tétele legalább is vitás.

A Laokoon egyéb fejezetei inkább érdekesek, mint értékesek. Ma már idejüket is multák. Mert hogy a rút is szerepet visz a művészetekben, az tisztázott tétel. Hogy pedig a Laokoon-szobor mely időben, milyen császár idejében keletkezett? Az a műtörténelemre lehet fontos, az aesztetikára azonban teljesen mellékes.

Sikerült-e Lessingnek megtalálni a határt a költészet és a festészet és szobrászat között? — azt hisszük csak részben sikerült. Azaz, hogy csak a szobrászatnak és a festészetnek állított fel korlátokat, míg a költészetnek a teljes szabadságot adta meg. Afféle határmegállapítás ez, mikor az egyik félnek meg van engedve az örökös határsértés. Így ma már sok tekintetben inkább érdekes olvasmány a Laokoon, mint irányító aesztetikai káté.

Dömötör Győző.

HIRDETÉSEK.

942. szám.

1903.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. LX. t. c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. járásbíró-ság 1903. évi S. p. III. 124/3 számú végzése következtében dr. Scheer Armin zombori ügyvéd által képviselt Skutetzky Miksa brüni cég javára Fischer Teréz zombori lakos ellen 220 kor. és járulékaik erejéig 1903. évi március hó 5-én foganatosított biztosítási végrehajtás útján felülfoglalt és 868 koronára becsült következő ingóságok, u. m. butorneműek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíró-ság 1903. évi V. 335/9. számú végzése folytán

101 kor. 30 fill. tőkekövetelés, ennek 1903. február 15. napjától járó 5% kamatai erejéig Zomborban alperes lakásán leendő eszközzésére 1903. évi október hó 19-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1903. szeptember hó 28-án.

Cservenka Lajos.

kir. bir. végrehajtó.

7672. sz.

tkvi 1903.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Mandl és társai zombori cég végrehajthatónak Grgits Andrásné szül. Svrakin Jága végrehajtást szenvedő elleni 151 korona 30 fillér tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék és kir. járásbíró-ság területén lévő s Zomborban fekvő, a zombori 1630. számú betétben Grgits Andrásné szül. Svrakin Jága tulajdonánál bejegyzett s A. I. 1—2. sor-szám alatt foglalt 3106. és 3107. hr. számú jószágtestre 3306 koronában és az A. 1. alatt foglalt 7029. hr. számú ingatlanra 479 korona kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1903. évi november hó 23-ik napján délután 3 órakor a zombori kir. törvényszék árverési helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 281 kor. 90 fillért, illetve 43 kor 40 fillért készpénzben, vagy az 1881-ik évi LX. törvények 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Zombor, 1903. évi október hó 8-án.

A kir. tvszék mint telekkönyvi hatóság.

Hettesheimer,

kir. tszéki bíró.

568. szám.

1903.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tekintetes kir. járásbíró-ság 1903. évi V. 704/4. számú végzése következtében dr. Scheer Armin zombori ügyvéd által képviselt dr. Wollheimer József zombori lakos javára Fischer Samu és neje zombori lakosok ellen 56 kor. és járulékaik erejéig 1903. évi június hó 3-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 2701 kor. 60 fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: különféle butorneműek, borok és egyéb kocsmai eszközök nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíró-ság 1903. évi V. 704/4. számú végzése folytán 56 kor. tőkekövetelés, ennek 1903. április 19-ik napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 21 kor. 40 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Zomborban adósok lakásán leendő eszközzésére 1903. évi október hó 19-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1903. szeptember hó 26-án.

Cservenka Lajos,

kir. bir. végrehajtó.

A Párisi Áruház átalakítása!

Üzletünk, a kitűnő hírnévnek örvendő és megyeszerte méltányolt **Párisi Áruháznak** a modern kor követelményeinek megfelelő átalakítása folytán, tisztelettel értesítjük nagyérdemű vevőinket és üzletbarátainkat, hogy az átalakítás tartamára raktáron levő kitűnő és első minőségű **uri és női divatcikkeinket** **jutányos és mélyen leszállított áron** eladásra bocsájtjuk.

Tisztelettel
Tuna Gusztáv és Társa
ZOMBOR, a korzón a nagytőzsde mellett.

6-2

Eladó ház.

Alulírott pénzügyi eladja szabad kézből az apatini-uti 8. számú **bérházat nagy magtárával együtt.**

Bővebb felvilágosítás kapható a délelőtti órákban a Zombori kereskedelmi és iparbanknál.

1871/1903. szám.

Pályázati hirdetés.

Rácmilitics községben lemondás folytán megüresedett gyalogrendőri állásra pályázat hirdettetik; felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy ezen havi egyenlő részletekben utólagosan kiszolgáltatandó évi 480 korona fizetéssel javadalmazott állásra a rendőrségi szabályrendelet értelmében felszerelt kérvényeiket eme előjárásnál **f. évi október hó 20-áig** annál is inkább iparkodjanak benyújtani, mert későbbben beérkezendő kérvény figyelembe nem fog vétetni.

Rácmiliticsen, 1903. október 5.

Bene István, jegyző. 3-3
Dityó József, bíró.

3362. kig. 1903. szám.

Pályázat.

A vármegye építési szabályrendeletének 1. §. alapján Tovarisoa község utcái és tereinek szabályozási vonala megállapítandó lévén: felhívom a munkálatot elnyerni óhajtó mérnök urakat, hogy vonatkozó ajánlatukat hozzám folyó hó 25-ig beadják.

Megjegyzem, hogy a szabályozási vonalak a kataszteri térképbe berajzolandók s ezenfelül egy részletes leírással ellátott külön térképbe is foglalandók.

Palánkán, 1903. október hó 6-án.

Hipp Dezső,
főszolgabíró.

2-2

Törlesztéses kölcsönöket is

kaphatni ezentúl a **kalocsai főkaptalan** kezelése alatti alapítványi pénzekből 40, 35, 30, 25, 20, 15, 10 éves időszakokra. Jelentkezni lehet vagy a **főkaptalani alapítványi pénztárnál Kalocsán,** vagy az egyes plebániákon, hol nyomtatott utasítások **3-2** állnak készen.

A magyar nyelv elsajátítása végett egy német anyanyelvű urileány hosszabb időre teljes ellátást keres oly bácskai keresztény uri családnál, ahol a magyar nyelvet társalgás útján megtanulhatná. Csakis bácskai magyar községben óhajtott tartózkodni, lehetőleg Zombor közelében. Az ellátási költségek megjelölésével a szíves ajánlatokat lapunk kiadóhivatalába kéri — a hirdető. **4-1**

Tanonc!

A Fernbach és Kleiner-féle vaskereskedésben Apatinban egy jó házból való **13—15 éves keresztény fiú** kedvező feltételek mellett azonnal **tanoncul** felvétetik. **3-2**

5630 sz.

tkvi 1903.

Arverési hirdetés.

A zombori kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Vakos Anna bezdáni lakos végrehajtatónak Pfaff Mihályné és társai bezdáni lakosok végrehajtást szenvedők elleni 400 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő, Bezdán községben fekvő, a bezdáni 421. számú betétben A. I. 1—2. sorsz. a. foglalt 19., 20/1. hr. 368. ö. i. sz. Pfaff Mihály, Kunczer Györgyné szül. Pfaff Róza, kisk. Pfaff Mária, kisk. Pfaff Lajos, kisk. Pfaff Mihály és kisk. Pfaff Anna nevében álló ingatlanokra 800 koronában, továbbá a bezdáni 625. számú betétben A. † 1—2. sorsz. alatt foglalt 1060., 1061. hr. sz. 934 ö. i. sz. ingatlanokból Pfaff Mihályné szül. Heitz Annát megillető jutaléokra 400 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1903. évi október hó 31-ik napján délelőtt 10 órakor** Bezdán község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. törvénycikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Zomborban, 1903. évi augusztus hó 7-én.

A zombori kir. tvszék mint telekkönyvi hatóság.

Radány Péter,

kir. tszéki bíró.

ELSŐ BAJAI AGYAG-, CEMENT- ÉS GIPSZÁRUGYÁR
Özv. SPITZER SIMONNÉ és TÁRSA.

Ajánlják: **templomok, folyosók, kapubejáratok, konyhák, fürdőszobák, üzlethelyiségek, gépházak, kertiházak stb.** kövezetének, ugyszintén falak burkolására

egyszerű és diszes Metallique lapjaikat,
mint legszebb, legtartósabb és legolcsóbb burkoló anyagot.

Préselt járdatégla, gipszdiszitmények, cement diszcserép.

Mintalapokkal és költségvetéssel bármely hajó- vagy vasutállomásra szívesen szolgálunk.

13-12
Telefon 33.

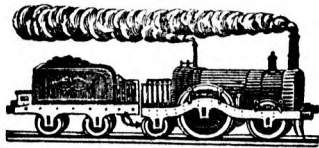
**MINDENNEMŰ
KÖNYVNYOMDAI MUNKÁK**

DISZES KIVITELE

A BÁCSKA KIADÓHIVATALÁBAN

FELVÉTELEK.

Magyar királyi állam-vasutak téli menetrendje.
ÉRVÉNYES 1903. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉTŐL.

Oda Budapest—Zimony—Belgrád.						Vissza				
szem. v.	tv. sz. sz.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.		szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	tv. sz. sz.
7.15		2.40	3.10	10.20	ind. BUDAPEST k. p. u.	7.05	9.50	1.05	6.55	
12.33		5.47	7.57	4.05	érk. SZABADKA	11.50	5.05	9.46	1.56	
1.22	3.45	5.56		5.30	ind. SZABADKA	10.53	7.34	9.34	1.21	7.10
1.51	4.20			5.57	Csantavér	10.21	6.59		12.56	6.14
2.18	4.52	6.27		6.26	Bács-Topolya	9.57	6.34	9.02	12.34	5.17
2.44	5.19	6.42		6.48	Hegyes-Feketehegy	9.27	6.01	8.46	12.05	
3.05	5.44	6.56		7.16	Verbász	9.01	5.39	8.33	11.48	
3.26	6.17			7.38	O-Kér	8.36	5.11		11.29	
3.44	6.39			8.07	Kiszács	8.16	4.50		11.13	
4.06	7.05	7.41		8.29	érk. UJVIDÉK	7.51	4.24	7.50	10.52	

Oda Szabadka—Ó-Becse			Vissza		
v. v.	sz. v.		v. v.	sz. v.	
4.40	1.30	ind. SZABADKA	8.34	5.25	
5.08	1.58	Békova	8.07	4.58	
6.19	3.21	érk. ZENTA	6.40	3.40	
7.47	5.27	Ada	5.26	2.19	
8.10	5.42	Mohol	5.05	2.02	
8.30	6.02	Bács-Petrovorszellő	4.39	1.37	
8.56	6.28	érk. Ó-BECSE	4.10	1.10	

Oda Szeged-Rókus—Zenta			Vissza		
v. v.	sz. v.		v. v.	sz. v.	
4.15	2.00	ind. SZEGED-ROKUS	8.51	5.41	
4.40	2.23	Röszke	8.28	5.19	
4.58	2.42	érk. HORGOS (136)	8.07	5.01	
5.01	2.50	ind. HORGOS	7.57	4.49	
5.20	3.09	Bács-Martonos	7.39	4.31	
5.43	3.32	Ó-Kanizsa	7.25	4.17	
6.04	3.54	Adorján	6.56	3.53	
6.29	4.19	érk. ZENTA	6.30	3.28	

Oda Szabadka—Baja			Vissza		
sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.
4.50	1.47	6.43	ind. SZABADKA	9.29	12.43
5.25	2.22	7.18	Csikéria	8.56	12.10
6.03	2.54	7.50	Bács-Almás	8.24	11.48
6.09	3.00	7.56	Almás	8.19	11.33
6.34	3.26	8.25	Bikity-Borsód	7.54	11.08
7.08	4.00	8.59	érk. BAJA	7.17	10.32

Oda Baja—Ujvidék			Vissza		
v. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.
4.00		1.15	ind. BAJA	9.15	6.50
4.11		1.25	Baja-szállásváros	9.08	6.42
4.25		1.38	Vaskút	8.53	6.26
4.51		2.01	Gara	8.32	6.00
5.09		2.16	Pigyeica	8.17	5.35
5.37		2.39	Sztanisics	8.00	5.12
5.56		2.56	Gákova	7.36	4.40
6.15		3.14	Nenadies	7.15	4.16
6.25		3.23	érk. ZOMBOR (étk.)	7.05	4.05
2.25	6.51	3.51	ind. ZOMBOR (étk.)	6.20	11.20
2.31	6.57	3.57	Zombor-vásártér	6.13	11.13
2.41	7.07	4.07	Fernbach-szállás	6.04	11.04
2.50	7.16	4.16	Zsárkovác	5.56	10.56
3.06	7.30	4.30	Ó-Sztapár	5.42	10.42
3.35	7.49	4.49	Bresztovác	5.27	10.28
4.05	8.10	5.12	Hódságh	5.02	10.02
4.46	8.35	5.37	Parabuty	4.43	9.45
5.00	8.49	5.51	Paraga	4.22	9.25
5.40	9.16	6.09	ind. GAJDOBRA	4.04	9.07
5.54	9.30	6.23	Bulkesz	3.50	8.55
6.16	9.45	6.38	Petrovác-Glozsán	3.39	8.44
6.50	10.10	7.03	Futtak	3.10	8.16
7.13	10.31	7.25	érk. UJVIDÉK	2.45	7.55

Oda Szeged-Rókus—Szabadka						Vissza					
szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	vegyes v.	vegyes v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.
3.05	8.10	11.45	4.31	8.00	ind. SZEGED-ROKUS	7.01	10.46	3.24	7.07	12.12	
3.22	8.27	12.01	4.47	8.26	Röszke	6.42	10.31	3.09	6.52	11.57	
3.35	8.42	12.15	5.02	8.48	HORGOS	6.25	10.18	2.55	6.39	11.44	
3.50	8.55	12.28	5.15	9.10	Királyhalom	5.58	10.05	2.36	6.26	11.31	
4.05	9.08	12.41	5.29	9.30	Pallás	5.42	9.53	2.24	6.14	11.18	
4.17	9.19	12.53	5.40	9.48	érk. SZABADKA	5.25	9.40	2.10	6.02	11.05	

JEGYZET. Az esti 8 órától reggel 5 óra 59 percig terjedő éjjeli idő óraszámait kövér betűvel vannak nyomtatva. A menetrend baloldali számai felülről lefelé, a jobboldaliak pedig alulról felfelé olvasandók.

Zombor. Bittermann Nándor és fia könyv- és nyomdájából.